

Φωτογραφία: Cindy Sherman

Το εγχειρίδιο του καλού ταξιδιώτη

Αγορίτσα Μπακοδήμου

1.

Στα καφενεία κάθομαι και γράφω κάρτες σαν βικτοριανή περιηγήτρια. Στέλνω σε φίλους και απλούς γνωστούς, καμιά φορά και στον μελλοντικό εαυτό μου. Μια προσπάθεια να διασώσω άθικτα από το χρόνο και τη λησμονιά θραύσματα που τα αποστέλλω γενναιόδωρα, όχι στους συγκεκριμένους παραλήπτες, αλλά σε εκείνους που θα έρθουν μετά. Σε εκείνους που θα βρουν τις καρτ ποστάλ με τριμμένες τις γωνίες και με τα τσακίσματα του χρόνου στο πίσω μέρος συρταριών, για να τους διηγηθούν μια ιστορία που έχει πια σβηστεί από τη μνήμη. Η εικόνα, το άρωμα, η γεύση μιας στιγμής και ο πόθος μου να τα διατηρήσω ανέγγιχτα. Ένα κομμάτι του εαυτού μου που, άγνωστο ίσως, θα συνεχίσει την πορεία του μέσα στο χρόνο. Καμιά φορά όταν επιστρέφω αναζητώ τις κάρτες μου, σαν παλιές φωτογραφίες αγαπημένου προσώπου. Είναι από τους λιγοστούς τρόπους που ανακάλυψα για να εξασφαλίσω μιαν αμφίβουλη αθανασία. Το ταξιδιωτικό δελτάριο συνεχίζει να κουβαλάει, έστω και ξεθυμασμένο, ένα κομμάτι της ύπαρξής μου, μια ολοκληρωμένη στιγμή από τη ζωή μου. Τις χρησιμοποιώ ουσιαστικά όπως τα μπουκάλια με τα μηνύματα που αμόλαγαν στη θάλασσα οι ναυαγοί των παραμυθιών, προς κάθε αποδέκτη, προς έναν άγνωστο στο μέλλον, μια σύντομη ιστορία ζωής. Κρυπτογραφημένα ραβασάκια έρωτος που σε καλούν στο σμίξιμο.

2.

Το ποτάμι διαπερνά κυριαρχικά την πόλη, θερμειύοντας με την υγρασία του τη ζωή της. Το ποτάμι είναι το σημείο αναγνώρισης και ταύτισης όλων, η μήτρα της πόλης που η ανάμνησή της σε συνδέει για πάντα με τον γενέθλιο τόπο και αφήνει στα ρούχα και στα αντικείμενα της ζωής σου τη χαρακτηριστική μυρωδιά του. Το χειμώνα με τη βροχή, το ποτάμι μοιάζει

να ξεδιπλώνεται και να αγκαλιάζει την πόλη, διαχέεται σε δρομάκια και πάρκα, μπαίνει στα σπίτια και σκαρφαλώνει στα κρεβάτια. Ο απαλός κλυδωνισμός του νερού τρελαίνει τους ανθρώπους, τους κάνει να χάνουν τον προσανατολισμό τους. Το ποτάμι εδώ είναι βαθύ και κρύβει μυστικά αντιφεγγίζοντας τον γκριζό ουρανό. Κι έτσι ποτέ δεν ξέρεις πού αρχίζουν τα σύννεφα και πού το νερό, ποια είναι η πραγματικότητα και ποια η φαντασία. Σε ακολουθεί παντού, ακόμα κι όταν δεν το βλέπεις, κολλάει στα ρούχα σου, εισχωρεί στα εσώρουκά σου και κρυσταλλώνει πάνω σου με το κρύο. Δεν έχει ήχο, όπως η θάλασσα, μόνο μυρωδιά που γλιστράει στα όνειρά σου τα βράδια όταν πέφτεις να κοιμηθείς. Είναι ένα όριο που σε προσκαλεί να το καταπατήσεις, που μπήκε μόνο και μόνο για να σε κάνει να προσέξεις ακόμα περισσότερο την απέναντι όχθη, να τη δεις και να την επιθυμήσεις. Επίμονα και σταθερά διαβρώνει τα πάντα, θυμίζοντάς σου ότι μπορείς πάντα να περάσεις απέναντι. Κυλάει αργά, για να μη σε τρομάξει. Όπως ακριβώς και ο χρόνος. Το χειμώνα στο Βορά, η ομίχλη σηκώνεται από το ποτάμι και έρχεται να κρύψει, να προστατέψει, να καλύψει πάθη και ανομίες, εγκλήματα και αμαρτίες. Κρύβει τους ανθρώπους από το βλέμμα των θεών και τους παρασύρει εκεί που πάντα ήθελαν να πάνε.

3.

Αγαπώ τα δωμάτια των ξενοδοχείων. Τις περισσότερες φορές είναι άδεια από τις προσωπικές μου μνήμες, τους φόβους και τους περιορισμούς μου. Δε με γνωρίζουν. Το κρεβάτι δεν έχει το αποτύπωμα του κορμιού μου και αναγκάζει το σώμα μου να δοκιμάσει καινούριες στάσεις. Το πάτωμα δεν έχει χαρακίει από τις συνήθειες διαδρομές που με την επανάληψη δημιουργούν ένα μονοπάτι που εσύ ο ίδιος άνοιξες και μετά δυσκολεύεσαι να το αφήσεις. Τα πράγματα δεν έχουν την αδιαμφισβήτητη από το χρόνο θέση τους μέσα στο χώρο και αποκτούν ξανά την ύπαρξη που απώλεσαν από τη χρήση. Ο ανοίκειος χώρος του προσωρινού καταλύματος δεν σου επιτρέπει να αποκτήσεις συνήθειες και να λειτουργήσεις με αυτές, άρα αυξάνει τη δυνατότητα των επιλογών σου. Άγνωστη μπαίνω σ' ένα χώρο που περιμένει να με ανακαλύψει και μπορώ να δοκιμάσω κάθε ρόλο, ακόμα και όσους δεν έχω ποτέ ομολογήσει, και να αντιστρέψω μια διαδικασία που ξεκίνησε με εμένα να επιδρώ στα πράγματα και κατέληξε με τα πράγματα να διαμορφώνουν εμένα. Ακόμα και οι γνωστές κινήσεις αποκτούν καινούργιο νόημα, όπως ακριβώς τα συνήθη χάδια αλλάζουν πάνω στο σώμα ενός καινούριου εραστή και επινοούν με τη σειρά τους άλλα. Γι' αυτό με απωθεί τόσο η συνήθεια κάποιων που ακόμα και σ' ένα δωμάτιο ξενοδοχείου προσπαθούν να δημιουργήσουν μια προσομοίωση «σπιτιού». Ήρθαν πολύ μακριά για να διαδηλώσουν την αδυναμία τους –ή ίσως ακόμα και την έλλειψη επιθυμίας– να αλλάξουν.

4.

Η πανσιόν όπου είχα κλείσει δωμάτιο ήταν ένα ξεχαρβαλωμένο βικτοριανό σπίτι, από εκείνα που τους καλοκαιρινούς μήνες γεμίζουν με μικροαστικές οικογένειες. Έρχονται για να κάνουν τα μπάνια τους σ' αυτή την κρύα θάλασσα. Γιατί τέτοια μέρη γεμίζουν μια υπόγειη ευχαρίστηση που φτάνει στα όρια της ανακούφισης; Τα ίχνη του πλήθους, που έχει περάσει και λειάνει τις ξύλινες κουπαστές στις σκάλες, τα σκαλοπάτια που τρίζουν από ποδοβολητά παιδιών του παρελθόντος, που τώρα πια έχουν μεγαλώσει ή μερικά έχουν κιάλας πεθάνει, τα πολύχρωμα καθαρά τραπεζομάντιλα που οι άκρες τους έχουν φθαρεί από τα πλυσίματα. Οι ζωές που πέρασαν μαλάκωσαν τα αντικείμενα. Και άφησαν χώρο για μένα.

5.

Όλοι αυτοί οι περαστικοί, οι ανυποψίαστοι μάρτυρες, που έστρεψαν αθώοι και απροετοίμαστοι το πρόσωπό τους προς το φακό μου. Άγνωστοι, που τους έκλεψα, χωρίς να το καταλάβουν ή να δώσουν σημασία, μια στιγμή της ζωής τους, και οι ίδιοι δεν είχαν την ετοιμότητα να εκβιάσουν ένα ανάλογο τίμημα. Ένας νεαρός άντρας στην Τραφάλγκαρ Σκουέρ ξεχωρίζει μέσα στο πλήθος και συνεχίζει να με κοιτάζει μέσα από τη φωτογραφία, σαν να έχει αναγνωρίσει σε μένα κάτι. Μια απροσεξία της στιγμής τον έχει μετατρέψει σε κεντρικό πρόσωπο της φωτογραφίας, και επτά χρόνια μετά συνεχίζει να με κοιτάζει αγέραστος και εσαεί άγνωστος, παραμένοντας μια εκ των υστέρων ανάμνηση που αδυνατεί να οριοθετηθεί με χρονική ακρίβεια. Σε πόσα σπίτια, σε πόσες μακρινές χώρες βρίσκεται η δική μου φωτογραφία και περιμένει μάταια να την αναγνωρίσω; Σε ποιους μακρινούς τόπους έχω ήδη πεθάνει γιατί ποτέ δε με γνώρισαν;

6.

Στους μεγάλους αυτοκινητόδρομους της κεντρικής Ευρώπης οι απέραντες ευθείες μου δημιουργούν ένα αίσθημα νυσταλέας ασφάλειας. Η άπλα μοιάζει να εξαφανίζει την ιδιαιτερότητα του τοπίου και σταδιακά αποκτώ ένα αίσθημα ακινησίας που κατορθώνει να επιτείνει την έκπληξη του προορισμού. Το σύγχρονο καθαρτήριο, οι μεγάλοι δρόμοι που με αναγκάζουν με την ομοιομορφία τους να ξεχάσω το σημείο αναχώρησης και προορισμού, εφευρίσκοντας το σημείο αιώρησης του κενού. Κάποια στιγμή παύω ασυναίσθητα να αναζητώ τα στοιχεία που με διαφοροποιούν από τα διπλανά αυτοκίνητα. Ο χρόνος φαντάζει ατελείωτος, άρα στιγμιαίος, ενώ το φυσικό περιβάλλον προκαλεί ένα αίσθημα ονειρικής αναγνωρισιμότητας, που όμως παραμένει ακαθόριστο. Χωρίς κίνηση, χρόνο και εναλλαγή τοπίων, το ταξίδι αποκαλύπτεται γυμνό ως διαρκής αναζήτηση του αιωνίως απροσδιόριστου.

7.

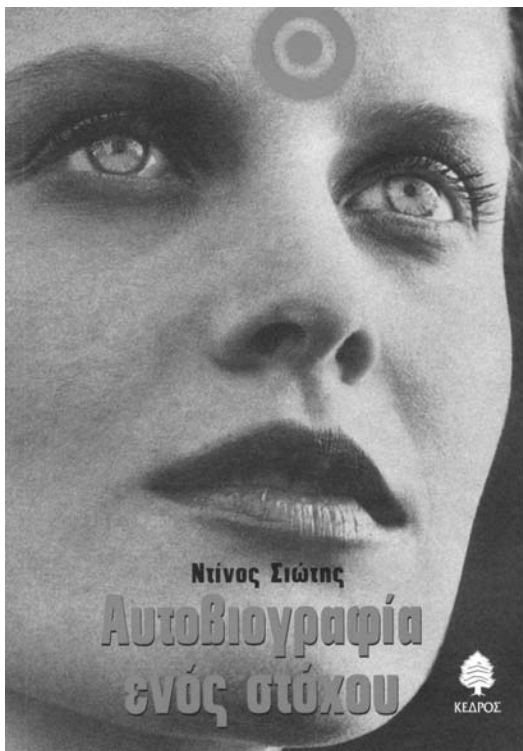
Τι να σκέφτονται άραγε εκείνα τα παιδιά που, καθισμένα πειθήνια στο πίσω κάθισμα των περαστικών αυτοκινήτων, με καρφώνουν με μάτια αναμμένους προβολείς. Ανέκφραστα, καταβροχθίζουν τα χαρακτηριστικά του προσώπου μου, αλλά και τα γεγονότα της ζωής μου, και, χωρίς κανένα σημάδι αναγνώρισης ή διαχωρισμού, με εγκαταλείπουν στερώντας μου μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα καθετί που με ξεχωρίζει από τη θολή εικόνα του πλήθους. Αφού δεν υπάρχουν στη μνήμη τους, τι είναι αυτό που με εμποδίζει να βυθιστώ στην ανυπαρξία;

8.

Καθώς περνούν τα χρόνια, κάθε ταξίδι μοιάζει όλο και περισσότερο με μεσήλικο έρωτα. Η λαχτάρα της καινούριας ηδονής τιθασεύεται από το φόβο της ματαίωσης, που υπαγορεύει να μην περιμένεις πολλά προκειμένου να διασώσεις την τόσο εύθραυστη πλέον ηρεμία σου. Κι όμως βαθιά μέσα σου ξέρεις ότι όλες οι προφυλάξεις είναι σαν τη ζακέτα που μας έδινε η μάνα μας τις ανοιξιότικες μέρες κι εμείς την κουβαλούσαμε υπάκουα στο σχολείο, ξεχνώντας πάντα να τη φορέσουμε.

9.

Το «αλλού» με γοήτευε πάντα, γιατί με έπειθε ότι μπορώ κι εγώ να αλλάξω μαζί του. Και έκρυβε ενδόμυχα την υπόσχεση μιας πιο ουσιαστικής και μόνιμης αλλαγής. Μου επέτρεπε να αναγνωρίσω την εικόνα ενός ιδανικού εαυτού που έκρυβα μέσα μου. Ίσως οι φιλόσοφοι και οι ποιητές το κάνουν μόνοι τους. Για τους υπόλοιπους υπάρχουν τα ταξίδια και ο έρωτας. Μόνο που ο έρωτας χρειάζεται και τη σύμπραξη ενός άλλου. (δε)

«Με γοητευτικά τρεκλίζουσες βεβαιότητες, περισσότερο από ποτέ προσωπικός, εξομολογητικός και “περισπαστικός”, μονίμως διαβρωτικά χιουμοριστικός, μονίμως μετέωρος, ο Σιώτης καταθέτει, σ’ αυτήν τη συλλογή, τους καρπούς της ωριμότητάς του».

*Κώστας Γ. Παπαγεωργίου
Βιβλιοθήκη, Ελευθεροτυπία, 13/10/2006*

«Με στίχους πότε μουσικούς πότε αφηγηματικούς [ο Σιώτης] διέρχεται τις συμπληγάδες της καθημερινότητας, αναφερόμενος είτε στη μνήμη είτε στο πέρασμα του χρόνου. Ο ποιητής διαθέτει άμυνες και γνωρίζει πολύ καλά το χειρισμό τους».

*Χρύσα Σπυροπούλου
Βιβλιοδρόμιο, Τα Νέα, 11/10/2006*

«Περισσότερο στοχαστικός απ’ ό,τι μας είχε συνηθίσει στο παρελθόν, εμφανώς ανανεωμένος υφολογικά, ο αεί κινούμενος στίχος υπαινίσσεται κοινούς υπερρεαλιστικούς τόπους, φωτίζει είδωλα της πεποιημένης κοινωνικής αλήθειας και μαρτυρεί ραγδαίες εσωτερικές ανακατατάξεις».

*Γιώργος Βέης
Η Καθημερινή, 24/10/2006*